

כשמשה, קפקא, ר' אליעזר ואלוהים נפגשים

על הארוס הפדגוגי, עיקרון הדעת, הידיעה ואי הידיעה
בלמידה והחזרה לרב תחומיות בלמידה ובהוראה

דן פגיס

שיחה

אַרְבַּעַה שׁוֹחָחוּ עַל הָאָרֶן. אָחַד הַגְּדִיר אוֹתוֹ לְפִי הַסּוּג, הַמִּין וְהַזֵּן. אָחַד עָמַד
עַל מְגָרְעוֹתָיו בְּתַעֲשִׁית הַקְּרָשִׁים. אָחַד צִטֵּט שִׁירִים עַל אָרְנִים בְּכָל מִינֵי שְׁפּוֹת.
אָחַד הִכָּה שָׂרֵשׁ, הוֹשִׁיט עֲנָפִים וְרִשְׁרֵשׁ.

בין הישרדות פיסית להישרדות רוחנית ותרבותית

ללקטים ציידים היה ידע רחב ובתחומים רבים לצורכי מחייתו והישרדותו.

היום לאדם הממוצע יש ידע מזערי כדי לשרוד. הוא או היא נדרשים לדעת הרבה מאד על תחום קטן מאד. לשאר הדברים אנחנו נעזרים ומסתמכים באופן עיוור כמעט על מומחים.

כחברה יש לנו הרבה יותר ידע מאשר ללקטים-ציידים, אך כפרטים היו יכולים הקדמונים לקבל במהלך חייהם תארים מתקדמים מאד בתחומים דעת רבים.

לקטים-ציידים היו מיומנויות ואינסטינקטים ברמה הרבה יותר מפותחת מאשר לאדם הממוצע שחי היום.

המשתה - אפלטון

- אריסטופנס במשתה של אפלטון (עמ' 189-193), מספר על בני האדם הראשונים שהיו בהם שלושה מינים, הם היו שלמים וחזקים, מהירים ומוכשרים. המין הראשון היה זכר ונקבה, המין השני היה זכר וזכר והמין השלישי היה נקבה ונקבה. לכל מין היו ארבע רגליים, ארבע ידיים ופנים כפולות. שלמותם ועוצמתם הביאה אותם לחטוא בחטא היוהרה, ההיבריס, וזאוס החליט להענישם וגזר אותם לזכר ולנקבה וכן הלאה. מאז שנגזרו, משתוקק כל אדם לחצי האחר שנגזר ממנו וחסר לו.
- על פי מסורת זו, להשתוקקות הזאת להיות שלם ולרדיפה אחרי השלמות קוראים ארוס. בתרגום לעברית קראו להשתוקקות זו אהבה. (שם -192
193)
- הגיונו של ארוס טמון באי־שלמות מהותית שארוס מבקש לשוב ולאחד.

עיקרון הראשוניות והיניקה

"... אילת אהבים ויעלת חן וגו' למה נמשלו דברי תורה לאילה, לומר לך מה אילה רחמה צר וחביבה על בועלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונה ויעלת חן שמעלת חן על לומדיה דדיה ירווך בכל עת למה נמשלו דברי תורה כדד מה דד זה כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם באהבתה..." (עירובין נד ע"ב)

עיקרון ההנאה על פי רולאן בארת' בספר: (The Pleasure of the Text)

עונג על פי רולאן בארת' (בספר: The Pleasure of the Text)

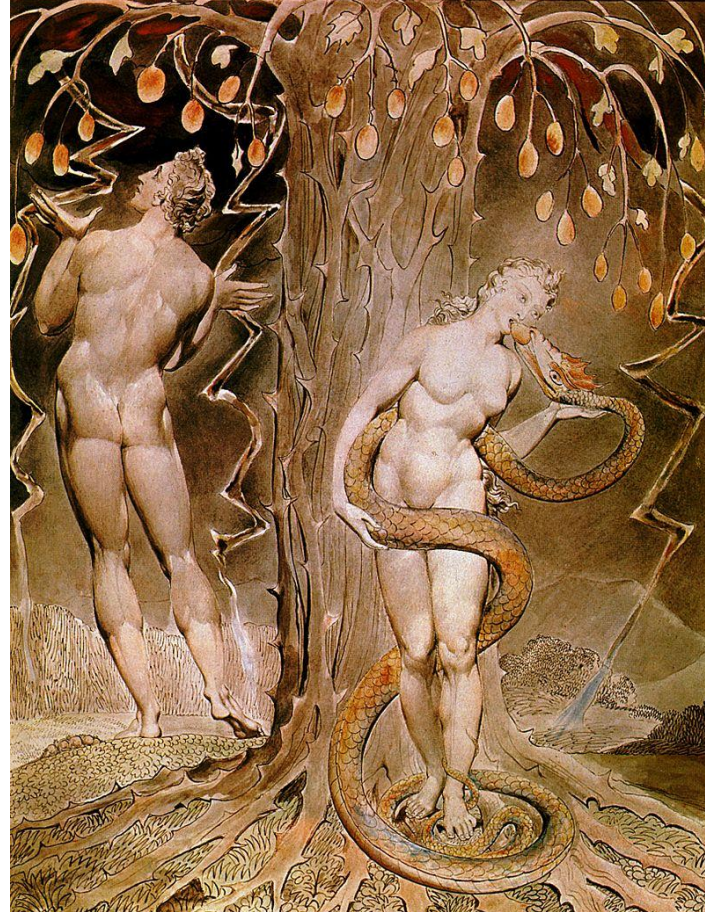
עיקרון המדרש

- לדרוש:
- לחקור,
- לשאול,
- לתבוע,
- לחפש...
- להפרות!!!

עיקרון אי הידיעה- הפיתוי- הידיעה והדעת

ציור מאת ויליאם בלייק – חטא עץ הדעת

רקוויאם לפרח הלילה שלי - Hylocereus Undatus

השמש זרח, גם השנה הוא לא הגיע
זה שבשבילו נשף הלילה פריחתו הלבנה
וחדל

הפרח הלבן לא עושה מזה ענין
שליל פריחתו יהיה ליל מותו,
בערב כוכב, חפתו הלבנה
בבקר תכריכיו

אלו ידעה שתפרח רק לילה אחד בשנה אולי
לא היתה טורחת כל כך, אולי
לא היתה מתנפה כל כך, אולי
לא היתה מפתה כל כך ואולי
דוקא משום כך

בין אם יראוה ובין אם איש לא יזכה להגיע
הלילה הזה יהיה חתנה. לקראתו לבנה
היא נפתחת פלה, זורחת בליל חפתה...